

a r t e

Frumoasa din pădurea adormită

A ZECEA ediție a întâlnirilor JTI (Japan Tobacco Inc.), companie care a adus în România, începând din anul 2000, o întreagă suită de personalități ale baletului contemporan, a adăugat acestei imagini internaționale și pe cea a **Baletelor din Monte-Carlo**, conduse de prestigiosul coregraf și director Jean-Christophe Maillot. În cele două spectacole, prezentate în cadrul **Festivalului Internațional George Enescu** din acest an, am putut vedea o creație a lui Jean-Christophe Maillot, din 2001, intitulată *la Belle* – o prelucrare modernă și transpunere scenică a cunoscutului basm al lui Charles Perrault, *Frumoasa din pădurea adormită*.

Les Ballets de Monte-Carlo s-au înscris în zodia modernității, încă de la originala lor îndepărtată, și anume de la nucleul reprezentat de Compania de Balet constituită de Serge de Diaghilev, formată mai întâi la Paris și stabilită apoi, după 1911, la Monte Carlo. Secundată în demersul ei artistic de scriitori, compozitori și pictori importanți ai momentului, Compania lui Diaghilev a dat tonul în toată Europa, până la moartea acestuia, în 1929. Destrămată, reînjbătată, ruptă în două și iar reînființată, mutată în timpul celui de al Doilea Război Mondial în Statele Unite, revenită și din nou repusă pe picioare temporar, trupa **Les Ballets de Monte-Carlo** capătă stabilitate începând din 1985, când devine compania oficială a Principatului Monaco. Odată cu preluarea direcției ei de către Jean-Christophe Maillot, în 1993, coregraful-director se îngrijește în primul rând de propria companie, dar are și o viziune mai amplă asupra necesităților culturale legate de arta dansului în spațiul european. Dansator, ulterior coregraf și director mai întâi la **Ballet du Grand Théâtre de Tour**, orașul său natal, iar apoi la Monte Carlo, Jean-Christophe Maillot, după patru ani de directorat mută **Les Ballets de Monte-Carlo** în propriul lor sediu, denumit L'atelier, iar în anul 2000 pe scena Salle des Princes, din cadrul noului Centru de Congrese Grimaldi Forum. Iată un motiv întemeiat ca să invidiem atmosfera culturală a micului regat Monaco, noi cei care am fost de curând pe punctul de a pierde Centrul Național al Dansului București și care avem în continuare sabia deasupra capului. Dar, așa cum am spus, amploarea viziunii sale manageriale depășește granițele propriei companii. În anul 2000, Maillot pune bazele pentru **Monaco Dance Forum**, un

echivalent al Festivalului de la Canne, și instituie Premiile Nijinsky.

Dintre creațiile lui Jean-Christophe Maillot cunoaștem suita de piese *Miniaturi*, create în 2004, într-un stil neoclasic-modern, personal și inspirat, cu miez și sens, fiecare dintre piese fiind o excelentă compoziție coregrafică. Această întâlnire prealabilă crea un bun orizont de așteptare pentru spectacolul *la Belle*, venit în turneu la București. Dar contactul cu acest balet a fost, în mare parte, descumpănitor. O parte dintre partiturile coregrafice create pentru soliști sau pentru ansamblu evidențiau calitățile coregrafului, puse în valoare de o companie de foarte bună calitate. Stufosenia tratării subiectului, cu multe adăugiri și deformări, îngreuna însă receptarea spectacolului. Povestea tradițională a *Frumoasei din pădurea adormită*, careia Charles Perrault (1697) și frații Grimm (1821) i-au dat versiunile scrise, a dat naștere unei opere majore din repertoriul coregrafic universal. Ea a fost concepută mai întâi în stil clasic pur, în versiunea lui Marius Petipa și pe muzica lui Piotr Ilici Ceaicovski, partitură rămasă ca partener muzical și pentru alte versiuni clasice ulterioare, cât și pentru variante moderne, dintre care o cunoaștem pe cea de o mare valoare datorată lui Mats Ek, din 1996. În această variantă ieșim din lumea basmului pentru a intra în lumea zilelor noastre, și anume în lumea drogurilor, în care prințul salvator este un dealer, dar una dintre ideile subtil încorporate în subiect este o pledoarie pentru substanța valorii echilibrante cuprinsă în orice tradiție. Și, de asemenea, finalul, de o superioră înțelegere umană, dă o greutate aparte acestei lucrări: în cuplul format de fosta drogată și de dealer, apare un copil, care nu este al acestuia din urmă, dar fiind vorba de un copil, oricare ar fi el, trebuie primit cu dragoste. Și, bineînțeles, nu subiectul, ci modul cum este realizat, adică valoarea în sine a acestei creații coregrafice, așează lucrarea lui Mats Ek în rândul capodoperelor.

Jean-Christophe Maillot abordează subiectul cu un ochi persiflant. Curtea Prințului și cea a Frumoasei sunt gândite contrastant, dar amândouă în cheie parodică: cea a Prințului e dominată de monstruos, mama Prințului fiind din neam de căpcauni își hărțuiește și își bruftuiește fără încetare și soțul, și copilul, în timp ce la curtea Frumoasei e o veselie ușor tâmpă, dar foarte colorată, prin costume, chiar și tristețea împăratului și împărătesei că nu au un copil, fiind o dulce lamentație. Problema este însă că o mulțime de lucruri nu le aflăm de pe scenă, ci din programul de sală, iar altele nu mai au legătură nici cu programul. După primul act, eu, care apucasem să citesc programul, le explicam celor din jur cine era personajul din primul tablou, care-i asuprește pe ceilalți doi: o căpcaună – bărbat pe scenă – pe care (ne spune la ureche programul) împăratul o luase de nevastă pentru că era bogată. Dar după al doilea act nu am mai putut să explic nimic, căci una scria în program și alta se petrecea pe scenă. Ca în poveste, ursitoarea cea rea, Carabosse, care, în cazul nostru, e tot una cu mama căpcaună – care e bărbat – îi meneste Frumoasei să se întepce cu un fus (asta în program) și să moară, iar ursitoarea cea bună, Zâna Liliacului, îndulcește blestemul, menind ca Frumoasa doar să doarmă o sută de ani, până va fi trezită de sărutul Prințului. Pe scenă, însă, Frumoasa, înveșmântată în văluri albe, pure, și izolată de lumea impură din afară într-un balon (la Mats Ek, nașterile erau sugerate de un ou, simbol

F I mi-a spus că i s-a părut deosebit de interesantă accepția modernă a conceptului de fus.

La curtea Frumoasei

Foto: Marie-Laure Briane

clasic pentru începutul unei vieți), este atacată de pețitori, în frutea acestora aflându-se mama căpcaună-bărbat, și are loc un viol colectiv. După ce Frumoasa va fi adusă la sentimente mai bune de Prinț (duetul lor, doar parțial reușit coregrafic, este deosebit de lung), raportul între scenă și programul de sală se complică din nou. Doi ani mai târziu, ne spune programul, după ce îi moare tatăl și Prințul devine stăpânul regatului, își «oficializează căsătoria»(?!?), după care, ne spune iar programul, pleacă la război împotriva împăratului unui ținut vecin. Noi vedem însă că mama căpcaună îl gonește din scenă, după care, ne spune programul că aceasta (acesta) vrea să o mănânce pe Frumoasă, fiartă într-un cazan cu gușteri și vipere, dar în scenă vedem că iar se pregătește un viol colectiv, nefinalizat de astă dată, căci apare la timp Prințul care o salvează pe Frumoasa și o anihilează pe mama-căpcaună-bărbat. La începutul și la sfârșitul spectacolului Prințul citește într-o carte, desigur povestea Frumoasei, pe care se duce și o sărută și în final, ceea ce pune tot restul istoriei gândite de coregraf între paranteze. Numai că această lungă paranteză a spectacolului e tare încălțită, și doar în parte bine susținută de coregrafie, chiar dacă interpretii sunt foarte buni. În seara în care am fost eu la spectacol, rolul forte al Reginei Mamă/Zâna Carabosse a fost interpretat cu vigoarea expresivă necesară de Gaétan Morlotti, iar ceilalți doi protagoniști Prințul – Asier Uriagereka și Frumoasa – Noelani Pantastico, cu elanul, căldura și, incontestabil, cu capacitatea tehnică necesară acestor roluri. Interesantă scenografia, pe mai multe planuri, a lui Ernest Pignon-Ernest și extrem de sugestivă baia de lumină a lui Dominique Drillot, care invalua adesea întreaga scenă. Tot astfel și costumele semnate de Philippe Guillot servesc întru totul viziunea contrastantă a celor două curți princiare, așa cum au fost ele gândite de coregraf, una sumbră și cealaltă de o veselie explozivă, materializată atât prin culorile vii, cât și prin formele fistichii, împănate cu balonașe pentru pânțe, săni și pantaloni bufanți.

În final însă, eram tare tristă, cum sunt de fiecare dată când sunt nemulțumită de un spectacol. Îmi spuneam că am avut o zi nenorocoasă, căci mai trăisem și alte tristeți artistice. Noroc însă că la ieșire am întâlnit un prieten. La prieteni am avut întotdeauna noroc! Medic. Persoană cu simțul realității. El mi-a spus că i s-a părut deosebit de interesantă accepția modernă a conceptului de fus. Desigur, așa era. Cum de nu sesizasem eu esențialul? Dar după această duminică mi-am revenit, reamintindu-mi că fără simțul umorului suntem iremediabil pierduți. Și în acest caz, cât și în oricare altul.

Liana TUGEARU

Regina Mamă

Foto: Marie-Laure Briane